

Vrijwilligerswerk vraagt Vrijwilligersbeleid

1. Inleiding

Het CDA-Gouda heeft besloten in 2000 weer een jaarthema centraal te stellen. Er is gekozen voor het onderwerp 'Vrijwilligersbeleid'.

Eind 1999 werd een commissie¹ samengesteld uit leden van de CDA-afdeling Gouda, die tot taak kreeg het thema nader uit te werken.

'Vrijwilligerswerk vraagt Vrijwilligersbeleid', zo zou het uitgangspunt van de activiteiten geformuleerd kunnen worden. Deze activiteiten waren erop gericht om na te gaan hoe belemmeringen voor vrijwilligerswerk weggenomen kunnen worden.

De commissie heeft, na in de periode 1999-2000 aan het werk te zijn geweest, een conceptrapport afgeleverd, dat op 5 oktober 2000 in de Algemene Ledenvergadering is besproken. Op basis van de reacties uit de ALV is vervolgens de eindversie tot stand gekomen. Het rapport is tenslotte door het Bestuur overhandigd aan de gemeenteraadsfractie.

Het jaar 2001 is door de Verenigde Naties uitgeroepen tot het Internationale Jaar van de vrijwilliger. De activiteiten van het CDA-Gouda in de voorliggende periode kunnen een basis vormen om ook in Gouda inhoud en invulling te geven aan het Internationale Jaar van de vrijwilliger.

Daarnaast is de materie actueel in verband met het baseren van toekomstig gemeentelijk beleid op mogelijk nieuwe wetgeving gericht op activering van langdurig werklozen door middel van vrijwilligerswerk.

Voor het CDA is vrijwillige en onbaatzuchtige inzet en zorg voor elkaar van onmisbaar belang voor de kwaliteit van de samenleving. Vrijwilligerswerk maakt de maatschappij tot een vitale en betrokken samenleving. Ook voor mensen zonder betaald werk biedt vrijwilligerswerk een mogelijkheid tot participatie in het maatschappelijk leven². Een rechtvaardige samenleving kan niet zonder burgers en instellingen die zich verantwoordelijk voelen voor de gevolgen van hun daden en zich willen inzetten voor elkaar.³

2. Doel van de notitie

Het doel van deze notitie is het op gang brengen van een discussie over het vrijwilligerswerk en het beleid dat het CDA daarmee voor ogen heeft. Vrijwilligerswerk zal op de politieke agenda en in het gemeentelijk beleid in Gouda een prominentere plaats moeten krijgen.

Dit rapport kan dienen als aanvulling op het laatste verkiezingsprogramma van het CDA en om de situatie in Gouda aan die in andere gemeenten te spiegelen.

Tenslotte wordt in deze notitie een aantal aanbevelingen gedaan aan de CDA gemeenteraadsfractie.

3. Totstandkoming van de notitie

De informatie is op verschillende manieren verkregen. Het begin van het onderzoek bestond uit enige literatuurstudie. Hierbij is gebruik gemaakt van de rapporten van een aantal met

Gouda vergelijkbare gemeenten over het onderwerp vrijwilligersbeleid.⁴ Verder is gebruik gemaakt van diverse artikelen en publikaties.⁵

Vervolgens zijn gesprekken gevoerd met mensen uit het vrijwilligerswerk zelf. Ook zijn schriftelijke reacties uit de Goudse vrijwilligerswereld verkregen.

4. Definitie vrijwilligerswerk

Alvorens in te gaan op het beleid rondom vrijwilligerswerk is het verstandig vast te stellen wat hieronder moet worden verstaan.

Het ministerie van WVC heeft de volgende definitie geformuleerd:

Vrijwilligerswerk is werk dat in enig georganiseerd verband, onverplicht en onbetaald wordt verricht ten behoeve van anderen in de samenleving.

5. Waarom is vrijwilligerswerk belangrijk voor de gemeente?

Er is een aantal redenen aan te wijzen waarom vrijwilligerswerk belangrijk is voor de gemeente. Deze redenen zijn:

- Betrokkenheid bij de lokale samenleving, inzet voor elkaar
- Bevorderen van het gevoel voor veiligheid en geborgenheid
- Voor mensen die langdurig niet aan het arbeidsproces hebben deelgenomen kan vrijwilligerswerk een doorbreking van het maatschappelijk isolement betekenen en daarmee een bijdrage aan de sociale samenhang

6. Huidige situatie in Gouda met betrekking tot vrijwilligersbeleid

De gemeente Gouda heeft nog geen integraal beleid geformuleerd omtrent het vrijwilligerswerk. Wel zijn er enkele voorbeelden te noemen van stimulering van vrijwilligerswerk door de gemeente Gouda. Zo kent de gemeente de uitgifte van een vrijwilligerspenning. Bovendien wordt er eens per jaar een cultuurmarkt c.q. vrijetijdsmarkt georganiseerd, waarop de sport- en culturele verenigingen zich aan het publiek presenteren. Door middel van subsidiëring wordt een groot aantal instellingen die met vrijwilligers werken ondersteund. Bestuursleden van deze instellingen hebben de mogelijkheid cursussen te volgen. De gemeente tracht onder meer de inzet van gesubsidieerde arbeid te bevorderen teneinde de onderlinge samenwerking tussen culturele en sportinstellingen te vergroten. Onder de vlag van de Stichting Welzijn Gouda is het bureau In Petto actief, dat zich ten doel stelt uitkeringsgerechtigden te activeren door middel van werk met behoud van uitkering. Als gevolg van bezuinigingen staat de ondersteuning door de gemeente Gouda van vrijwilligerswerk sec op een laag niveau.

7. Aanpak in andere gemeenten⁶

Uit de gegevens van andere gemeenten kwam naar voren dat het beleid aldaar erop gericht is om vrijwilligerswerk *mogelijk te maken*. De gemeente is zelf geen initiatiefnemer, maar beperkt zich tot het creëren van een goed vrijwilligersklimaat. Het beleid is voorwaardenscheppend en stimulerend. Er worden dan maatregelen getroffen die het creëren van basisvoorwaarden en deskundigheidsbevordering mogelijk maken. Het beleid van deze gemeenten was integraal geformuleerd in een beleidsnotitie Vrijwilligersbeleid.

In onze verkenning kwam naar voren dat er in het algemeen een aantal hoofdgroepen zijn waarin vrijwilligersbeleid wordt verricht, namelijk sport, scholen, kerken en zorginstellingen.

Er is een aantal beleidsmaatregelen gevonden die in deze gemeenten worden toegepast dan wel mogelijk toegepast zullen gaan worden:

- Collectieve verzekering
- Beschikbaar stellen van fondsen voor deskundigheidsbevordering
- Algemene cursussen voor vrijwilligers
- Activiteiten in het kader van de internationale vrijwilligersdag
- Vrijwilligerskrant
- Stimuleren deelname uitkeringsgerechtigden aan vrijwilligerswerk
- Verspreiding van vrijwilligersvacatures
- Contributiedifferentiatie

8. Ervaringen van vrijwilligersorganisaties

Een drietal Goudse vrijwilligersorganisaties⁷ heeft vanuit de eigen ervaring een aantal vragen beantwoord.

Rol van vrijwilligers in de organisatie

Alle organisaties draaien bijna volledig op de inzet van vrijwilligers. Deze vrijwilligers werken op alle niveaus en in alle soorten werkzaamheden.

Ontwikkelingen die de rol die vrijwilligers kunnen spelen beïnvloeden

De ruime arbeidsmarkt veroorzaakt dat het moeilijker wordt aan vrijwilligers te komen. Ook door de individualisering daalt het aanbod. Het hoge opleidingsniveau van de meeste mensen maakt het lastiger om voor de meer uitvoerende functies mensen te vinden. De organisaties ervaren weinig belangstelling voor vrijwilligerswerk onder allochtonen. Wellicht omdat het fenomeen vrijwilligerswerk (nog) niet past in de cultuur van allochtonen.

Knelpunten, obstakels in het functioneren van vrijwilligers

De eisen die aan het werk worden gesteld, worden steeds hoger. Ook de klanten zijn kritischer.

De agressie in de samenleving neemt toe. Vrijwilligers moeten steeds sociaal vaardiger zijn. Er is niet altijd voldoende budget om aan deskundigheidsbevordering te doen.

Soms is de financiële situatie van een potentiële vrijwilliger een belemmering om daadwerkelijk actief te worden. Een steunfonds ontbreekt dan.

Er wordt te weinig reclame gemaakt voor vrijwilligerswerk, het heeft een geringe uitstraling.

Rol voor de gemeente

Er zijn wel vrijwilligers te krijgen, mits voor heel gerichte werkzaamheden, zowel in tijd als activiteit.

De gemeente heeft een taak in de voorwaardenscheppende sfeer. Bijvoorbeeld: collectieve WA-verzekering, (gedeeltelijke) vergoeding van feitelijk gemaakte onkosten. Er is behoefte aan een Vrijwilligerscentrale, niet zwaar opgetuigd maar faciliterend. Instelling van

vrijwilligersvacaturebank. In Petto de mogelijkheid bieden om ook anderen dan uitkeringsgerechtigden te bemiddelen. Uitgeven van Vrijwilligerskrant.

9. Aanbevelingen voor gemeentelijk beleid

- De vrijwilligerscentrale moet nieuw leven worden ingeblazen. De functie van deze vrijwilligerscentrale is het combineren van vraag en aanbod. De opzet dient lichtvoetig te zijn, bij voorkeur aangesloten bij een reeds bestaande organisatie. Hiervoor moet budget beschikbaar worden gesteld.
- De gemeente moet faciliteiten bieden om de deskundigheid bij de vrijwilligersorganisaties te bevorderen.
- De gemeente moet zoeken naar mogelijkheden om vrijwilligerswerk door allochtonen te bevorderen

¹ Bij de commissie Vrijwilligersbeleid zijn betrokken geweest (in alfabetische volgorde): Harry de Blécourt, Teun Dekker, Peter Fasol, Anke Meerding, Mostafa Moussane, Rinse Veenstra, Ronald Wensing, Christof Wielemaker.

² CDA Tweede Kamerfractie: *'Voor niets gaat de zon op'*; *CDA discussienota Vrijwilligerswerk* (8 mei 1999).

³ Program van uitgangspunten CDA, art. 70.

⁴ Deze gemeenten waren 's-Hertogenbosch, Capelle aan de IJssel en Middelburg.

⁵ Er is een veelheid van artikelen en publicaties over vrijwilligerswerk beschikbaar. De commissie heeft onder andere kennis genomen van de onderstaande titels:

CDA Tweede Kamerfractie: *'Voor niets gaat de zon op'*; *CDA discussienota Vrijwilligerswerk* (8 mei 1999).

Gemeente Gouda: *Jaarprogramma gemeentelijk subsidiebeleid 2000*.

Heinsius, Joost: *'Basisboek vrijwilligersmanagement'*, Bussum 1998.

De Klup: *'Beleidsplan 2000*'.

Nederlandse Organisatie van Vrijwilligers: Documentatiepakket.

'Nog veel kansen voor vrijwilligersbeleid', VNG-magazine (3 december 1999).

Stichting Gouds Seniorenwerk & Hulpdienst: *'Jaarverslag 1999*'.

Stichting Welzijn Gouda: *'Een boekje open; over vrijwilligerswerk bij de Stichting Welzijn Gouda'*, (zonder jaartal).

⁶ Zie noot 4.

⁷ SWG, SGSH, Jodan Boys